

Finanssiala ry

VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Finanssiala RY:n asiantuntijalausunto huoltovarmuusselonteosta

3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

- Toimintaympäristön kehityksen osalta Finanssiala toteaa luonnoksessa käsiteltyjen uhkien osalta olevansa yhtä mieltä niistä. Kaikkia Ukrainan sodan aiheuttamia vaikutuksia ei todennäköisesti ole vielä edes nähty. Ruoka- ja energiakriisiin varautuminen on otettava vakavasti.
- Kriittinen infrastruktuuri -termi esiintyy puhuttaessa suomalaisista huoltovarmuuskriittisistä yrityksistä, CER -direktiivissä, NIS2:ssa, DORA:ssa sekä alakohtaisessa dokumentaatiossa. Huomattavaa on, että sillä ei tarkoiteta aina samoja toimijoita tai palveluita, eikä termejä eri yhteyksissä ole määritelty. Kriittisyydestä puhuttaessa FA esittäisi yhdeksi tarpeelliseksi kehityskohdaksi esim. Viron mallin, jossa lainsäädännöllä on määritelty valtion toiminnalle kriittiset palvelut ja toiminnot. Tämä mahdollistaisi keskittymisen oikeasti tärkeisiin toimintoihin.
- Suomalainen huoltovarmuusyhteistyö on perustunut yhteistyöhön ja luottamukseen jo vuosikymmenten ajan. Finanssialan kokemuksen mukaan regulaatio vaarantaa aidon yhteistyön ja luottamuksen. Vapaaehtoisuuteen perustuva huoltovarmuusorganisaation toiminta voi vaarantua, jos yritysten niukat resurssit joudutaan käyttämään lainsäädännön toimeenpanoon.

4. Kansalaisvarautuminen

- Kansallinen kestävyys lähtee toimintakykyisistä yksilöistä ja sen takia Finanssiala näkee tarpeellisenä toimet kansalaisvarautumiseen liittyen erittäin tärkeiksi.
- 72h -konsepti on osoittautunut erinomaiseksi perusmalliksi, sillä se vastaa lähes kaikkiin kuviteltaviin tilanteisiin, joissa normaali arki on häiriintynyt.
- Finanssiala on huolissaan varautumiseen ja pelastamiseen liittyvien kansalaisjärjestöjen rahoituksen vähenemisestä. SPEK, VaPePa ja useat muut järjestöt ovat kertoneet STEA:lta saamansa tuen merkittävästä vähenemisestä juuri nyt kun tarve näiden toiminnan kehittämiseksi ja varmistamiselle olisi ilmeinen.

5. Huoltovarmuuden toimintamalli

- Tilannekuvatoiminnan kehittämisen tulisi jatkua yhteistyössä HVK:n, viranomaisten ja poolien kesken. Vähien resurssien osalta toiminnan keskittäminen ja terävöittäminen on tarpeen jatkossakin. Tällä hetkellä HVK:n yleinen tilannekuva ei tue yritysten päätöksentekoa liiketoimintaan liittyvissä päätöksissä.

5.1.2 Huoltovarmuuskeskuksen ja Huoltovarmuusorganisaation rooli

- Ohjelmatoiminta on selkeästi parantanut keskittymistä tuottavaan tekemiseen ja sen tuloksista on kasvavia odotuksia.
- Poolisihteereiden osalta HVK:lta odotetaan organisaatiouudistuksen myötä parempaa tukea ja työkaluja poolisihteereiden käyttöön.
- Poolisihteereiden osaamisen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota. Toiminnan vaatimusten kasvaessa myös poolisihteereiden monipuolinen osaaminen on tarpeen. Yhteistoimintaa eri sektoreiden välillä tarvittaisiin enemmän parhaiden käytänteiden jakamiseksi.
- Poolien toiminnassa tulee myös ottaa huomioon yritysten mahdollisuudet panostaa resursseja vapaaehtoiseen toimintaan lainsäädäntövaatimusten kiristyessä. Yleensä samat henkilöt vastaavat yrityksessä lainsäädännön implementoinnista ja ovat jäseninä pooleissa.

5.1.5 Finanssisektorin varautumisesta

- Selontekoluonnoksessa todetaan, että finanssialan varautumisen taso ei ole riittävä. Tähän Finanssiala toteaa, että jo noin 90 % kaikesta alan varautumisvaatimuksista on jo reguloitua ja lisää lainsäädäntöä on tulossa.
- Maksuliikenteen ollessa kansainvälistä valtiolliset erillisvaatimukset ovat toimijoille ongelmallisia ja osin kannattamattomiakin. Lisäksi haasteena on tasapuolisuus markkinoille tulevien uusien toimijoiden osalta.
- Digipoolin teettämässä kyberkypsyys selvityksessä Finanssiala on ollut sektoreista selkeästi parhaiten varautunut kyberuhkiin.
- Sektorikohtaisten erillisvaatimusten sijaan huoltovarmuutta tulisi katsoa kokonaisuutena, jossa mikään palanen ei pysty toimimaan itsenäisesti, jolloin suunta pitäisi olla mieluummin kaikille sektoreille yhtenäisiin vaatimuksiin kuin siihen että eri ministeriöt asettavat eritasoisia vaatimuksia oman hallintonsa alla ohjattaville yrityksille.

6. Sotilaallinen huoltovarmuus

- Kriittisten resurssien varaamista, (Vapautus Aseellisesta Palveluksesta), on finanssialalla tehty jo pitkään omien työntekijöiden kohdalla. Epävarmuuksia on noussut esiin Ukrainan sodan alettua siitä, miten puolustusvoimat suhtautuvat finanssilaitoksille kriittisiä palveluita tuottaviin alihankkijoihin. Osa palveluita tuottavista yrityksistä ei kuulu Huoltovarmuusorganisaatioon, joten varaaminen ei välttämättä onnistu

7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

Huoltovarmuuden kokonaistason riittävyden varmistaminen

- Finanssiala pitää Huoltovarmuusrahastomallia ehdottomasti säilyttämisen arvoisena mallina. Se on todistanut tarpeellisuutensa viime vuosina toistuvasti.

- Finanssiala esittää, että Huoltovarmuusrahaston tulevaisuuden rahoitusmallia ja toimintaedellytyksiä ryhdyttäisiin kehittämään työryhmän avulla ja Finanssiala ry on mielellään mukana työryhmässä tuomassa rahoitusalan osaamista kehittämiseen.
- Finanssiala pitää huolestuttavana sitä, että huoltovarmuusrahastoa on käytetty huoltovarmuusselonteon mukaan ministeriöiden omaan toimintaan, joka kuuluisi kattaa valtion budjetista. Huoltovarmuusrahaston aidosti itsenäinen toiminta olisi varmistettava, jotta sen käyttö olisi kokonaiskuvan kannalta mahdollisimman kestävä.

Lausunnossa käytetyistä termeistä

- Lausunnosta on poimittavissa huomattava määrä termejä, (*elintärkeät toiminnot, perustarpeet, kriittinen tuotanto ja palvelut, kriittiset sektorit, välttämättömät toiminnot, kriittiset infrastruktuurit, palvelut ja tuotanto; yhteiskunnan kriittiset toiminnot, kansalliset elintärkeät toiminnot, yhteiskunnan elintärkeitä ja taloudellisia toimintoja; kansalliset kriittiset toimijat, yhteiskunnan toiminnan kannalta elintärkeät palvelut sekä väestön ja välttämättömän talouselämän sekä maanpuolustuksen vähimmäistarpeet*), joita ei olla yhteisesti määritelty ja joita käytetään varsin vapaasti.
- Finanssiala esittää, että ainakin huoltovarmuustoiminnassa määriteltäisiin keskeiset termit yhteisesti.

FINANSSIALA RY

Taina Ahvenjärvi

Johtaja Infra- ja turvallisuus